

Verslag 2008 economisch-historische activiteiten NEHA-IISG

In de in 2004 gesloten overeenkomst tussen het IISG en Stichting het NEHA zijn vier taken omschreven die het IISG vanaf 1 januari 2005 van het NEHA overneemt en waarover het IISG aan de Stichting het NEHA verantwoording zal afleggen. Hieronder wordt aan de hand van deze taken gerapporteerd over 2008.

1. Het behouden, uitbreiden, ontsluiten en ter beschikking stellen voor onderzoek, tentoonstelling en andere doeleinden van de verzameling van het NEHA, aangeduid als de Economisch-Historische Bibliotheek.

In 2008 is de bibliotheek op de gebruikelijke wijze aangevuld, ontsloten en aan gebruikers ter beschikking gesteld. Het acquisitiebeleid bleef in handen van drs Co Seegers. Het acquisitiebeleid op economisch-historisch terrein bleef onveranderd gericht op drie zwaartepunten: antiquarische werken (1400-1900) op het gebied van handelswetenschappen en nijverheid, statistisch materiaal en de Nederlandse bedrijfsgeschiedenis.

De wetenschappelijke collectie is gericht op de economische geschiedenis van Nederland in een brede internationale context en heeft als doel de ondersteuning van het wetenschappelijk bedrijf in Nederland. Het IISG biedt daartoe naast boeken en tijdschriften ook meer en meer diensten in digitale vorm aan (websites, databanken en de Virtual Library). Een aantal bijzondere acquisities is beschreven op <http://www.neha.nl/collections/aanwinsten2008.php>

1.1. Bijzondere Collecties

In vergelijking met voorgaande jaren konden wij op een aantal veilingen interessante aanwinsten voor de Bijzondere Collecties verwerven. In januari kochten wij bij Van der Steur in Haarlem een groot aantal archivalia, zowel nieuwe stukken als aanvullingen op aanwezige collecties. Doel is steeds om voor economisch historisch onderzoek relevante stukken te verwerven zonder al te hoog te gaan in de biedingen en daarmee deze stukken te kunnen toevoegen aan de publieke collectie.

Aanvullingen verwierven wij onder meer op de collectie Vlaamse, Nederlandse en Duitse gilden (NEHA BC 338), Fa. Determeyer Weslingh & Zn, Amsterdam (NEHA BC 503), Van Ommeren, Rueb & Co, Batavia (NEHA BC 516) en meer. Nieuw waren stukken afkomstig van de NV S. Krakenberger, groothandel in hop, Amsterdam - 1939-1970 (NEHA BC 712), Contracten tussen karbouwenfokkers, Sumatra (Indonesië) - 1898-1922 (NEHA BC 716), winst- en verliesrekening van de veeboer Cornelis Zijp, Noord-Holland - 1777-1785 (NEHA BC 719) en de NV Haagsche Plateelbakkerij Rozenburg, 's-Gravenhage - [1900] (NEHA BC 726). In december 2008 verwierven wij opnieuw een grote reeks stukken in de veiling van Bubb Kuyper, Haarlem onder meer stukken betreffende Focke & Melzer. Een overzicht is binnenkort beschikbaar.

1.2. Collectie oude gedrukten

In 2008 konden weer een aantal werken verworven worden van belang voor de collectie koopmansliteratuur. Zeer bijzonder was de aankoop van Richard Dafforne's *The Apprentices Time-Entertainer Accomptantly: or A Methodical means to obtain the Exquisite Art of Accomptantship* (London 1669) en de Dublin editie van Hustcraft Stephens *Italian Book-Keeping Reduced into An Art* (Dublin 1737). Van niet minder betekenis was *Der Kaufmann wie er seyn soll, oder Anleitung ein vollkommener Geschæftsmann zu werden* (Prague 1815). Aan het eind van het jaar kon de collectie nog aangevuld worden met Johann von Puteani, *Grundsätze des allgemeinen Rechnungswesens* (Vienna 1818).

Een overzicht van alle aanwinsten is te zien op de website van het NEHA.

1.3. Collectie primair gedrukt materiaal

De collectie werd het afgelopen jaar verrijkt met een aantal kleinere schenkingen. Daaronder opnieuw aanvullingen op onze collectie jaarverslagen, stukken over ondernemingen in Nederlands-Indie en emissie prospectussen. Een van de particuliere schenkingen betrof diverse manuscripten van het door Frederik Schuylenburg (1894-1961) geschreven proefschrift, '*Enkele oude concentratie verschijnselen en hun samenhang met het tegenwoordige probleem*' (Leiden 1931). Het is geschonken door mevrouw G.J. van Dam-Schuylenburg. Een zeer grote aanwinst was de schenking van boeken en brochures door de bibliotheek van het Geldmuseum, Utrecht. Wij kregen deze aanwinst als tegenprestatie voor de langdurige bruikleen van onze papiergeldcollectie aan het Geldmuseum.

Met de uitbreiding van de EHB was in 2008 een bedrag gemoeid van € 30.000 (2007 € 34.172). Het aantal bezoeken aan de studiezaal bedroeg in 2008 4.937 (2007: 5.330, 2006: 5.448 en 2005: 4.829). In het verleden is geschat dat ongeveer 10 procent van de bezoeken (mede) economisch-historisch materiaal betreft. Het aantal bezoeken aan de web site van het IISG (incl. NEHA) kan voor 2008 door onbetrouwbaarheid van de logfiles niet weergegeven worden. (2007: 3.285.452; 2006: 4.012.596, die in 2007 47.042.118 pagina's raadpleegden en in 2006: 49.803.993).

1.4. Electronische dienstverlening

Websites

De website van het NEHA is in het afgelopen jaar regelmatig bijgehouden. Nieuwe aanwinsten werden geplaatst, zowel wat kostbare boeken betreft als de lijst van aanwinsten van Bijzondere Collecties. Verder is een begin gemaakt met twee nieuwe platforms: Historische statistiek in Nederland en Jaarverslagen van Nederlandse ondernemingen. Beide uitbreidingen komen binnenkort beschikbaar.

Naast de eigen website onderhoudt het NEHA ook de sites van het project Het bedrijfsleven in Nederland in de 20ste eeuw (www.bintproject.nl), van Economy and Society in the Low Countries in the Pre-Industrial Period (www.lowcountries.nl) en van de Stichting Bedrijfs geschiedenis (www.neha.nl/stichtingbg/).

Databanken

De bibliotheek van het IISG/NEHA beschikt over enkele databanken op het gebied van de economische geschiedenis:

- IISH List of Datafiles of Historical Prices and Wages (www.iisg.nl/hpw/)
- Nijverheidsstatistiek van Struve en Bekaar (www.neha.nl/struve/)
- Stakingsdatabase (www.iisg.nl/databases/stakingen.html)
- Biografieën van Nederlandse ondernemers (www.iisg.nl/ondernemers/).

Deze laatste kreeg ook in het afgelopen jaar de nodige aandacht. Er werd zeer regelmatig op gereageerd en er was aanbod van aanvullende gegevens. Ook werden daaraan de interviews met Nederlandse ondernemers, gepubliceerd in het tijdschrift *Forum* van het VNO-NCW, toegevoegd. Vanaf dit jaar participeert het IISG bovendien in het project 'Het Biografisch Portaal van Nederland', een initiatief van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING). De algemene doelstelling van het project is het opbouwen, ontwikkelen en onderhouden van een zo volledig mogelijke en duurzame website met biografische over de bewoners van Nederland. Vrijwel alle belangrijke instellingen die biografische informatie verzamelen en beheren zijn bij dit initiatief betrokken.

Virtual Library

Het NEHA is verantwoordelijk voor het bijhouden van de WWW Virtual Library Economic and Business History (www.neha.nl/w3vl/). De Library omvat ruim 1600 links naar conferenties, archieven en bibliotheken, onderzoeksinstellingen, musea, naslagwerken en digitale bronnen op het gebied van de economische en bedrijfs geschiedenis.

2. Het verrichten van economisch-historisch onderzoek. Uit het KNAW-subsidie kan op het moment van overdracht 0,9 fte structurele formatie voor onderzoek betaald worden. Het IISG zal deze formatie in stand houden – voor zover als het daartoe door het KNAW-subsidie blijvend in staat gesteld wordt – en naar vermogen uitbreiden.

De onderzoeksprojecten van het IISG bewegen zich in een aantal gevallen op het grensgebied van economisch-historisch en sociaal-historisch onderzoek. Dat geldt bijvoorbeeld voor onderzoek naar arbeidsmigratie en arbeidsparticipatie van vrouwen. Op praktische gronden wordt hier als economisch-historisch onderzoek aangeduid die onderzoeksprojecten met een sterke economisch-historische component. In 2008 werden bij het IISG de volgende economisch-historisch onderzoeksprojecten verricht:

2.1 Vergelijking lange termijn economische ontwikkeling Nederland-Indonesië

De toekenning van de Spinozapremie aan Jan Luiten van Zanden maakte het mogelijk een programma op te zetten over de verschillen in economische groei in Nederland en Indonesië (voor de details van het programma zie www.iisg.nl/research/jvz-research.pdf#programme, voor de wetenschappelijke achtergrond de andere documenten op www.iisg.nl/staff/jvz.php). Dit onderzoek wordt deels uitgevoerd aan de Universiteit Utrecht, deels aan het IISG. Aan het IISG richt het zich op de nationale rekeningen van Java en Indonesië (zie www.iisg.nl/indonesianeconomy/index.php). Bij dit project waren twee oio-projecten

ondergebracht. Het onderzoek van Bas van Leeuwen naar *de ontwikkeling van human capital in India, Indonesië en Japan in de twintigste eeuw* werd mogelijk gemaakt door een subsidie van het Van Winter-fonds en is in 2007 afgesloten met een promotie. De dissertatie is online beschikbaar op www.iisg.nl/indonesianeconomy/humancapital/.

Het onderzoek van Daan Marks naar *de ontwikkeling van de dienstensector in de Indonesische economie in de twintigste eeuw* wordt gefinancierd uit de Spinozapremie. Het onderzoek had een zeer goede voortgang en kon eind 2008 worden afgerond. Op 6 maart 2009 heeft de succesvolle verdediging van het proefschrift met de titel *Accounting for services - The Economic Development of the Indonesian Service Sector, ca 1900-2000* plaatsgevonden. Zich baserend op rijk statistisch bronnenmateriaal laat Marks zien dat de dienstensector een cruciale rol speelde in de economische ontwikkeling van Indonesië. Het boek is verschenen bij Uitgeverij Aksant, Amsterdam [ISBN 978-90-5260-336-0]. Verdere details zijn te vinden op www.iisg.nl/staff/dma.php De totale inzet aan personeel bedroeg 1,0 fte. Van Zanden maakte het met middelen uit zijn Spinoza-premie mogelijk dat Marks nog twee jaar als postdoc aan het IISG verbonden zal blijven. Hij zal verder onderzoek naar de historische nationale rekeningen van Indonesië verrichten.

2.2 *Bedrijfsleven in Nederland in de twintigste eeuw (BINT)*

In dit grootschalige project wordt samengewerkt met collega's van de universiteiten van Utrecht, Rotterdam en Eindhoven. Meer informatie is te vinden bij www.bintproject.nl/. De inzet van IISG/NEHA-zijde in dit project bestaat vooral in de onderzoekstijd van Jacques van Gerwen, die in samenwerking met Ferry de Goey (EUR) verantwoordelijk is voor het deelproject ondernemerschap (voor details, zie www.bintproject.nl/ondernemerschap.php). Het onderzoek ontwikkelde zich voorspoedig en werd eind 2008 afgerond. Op maandag 17 november werd het eerste deel in de reeks *Bedrijfsleven in Nederland in de Twintigste Eeuw (BINT)*: Jacques van Gerwen, Ferry de Goey, *Ondernemers in Nederland. Variaties in ondernemen* door Alexander Rinnooy Kan (voorzitter van de SER) aangeboden aan Minister van Economische Zaken, M. van der Hoeven. Na dit eerste deel zullen in de komende jaren nog zes andere delen in de BINT-reeks verschijnen: arbeidsverhoudingen; bedrijfscultuur; fusies en overnames; internationalisering; financiering; bedrijf en overheid. De reeks wordt uitgegeven bij Uitgeverij Boom. De inzet aan personeel bedroeg 0,9 fte.

2.3 *Noordzee-project*

Dit project onderzoekt hoe de kust-regio's van de Noordzee reageerden op de economische bloei van de Republiek. Informatie over het project is op www.iisg.nl/research/noordzee.doc en www.iisg.nl/research/northsea.php te vinden. Het project wordt gefinancierd door NWO. Christiaan van Bochove verdedigde op 1 februari 2008 met succes zijn dissertatie over *The Economic Consequences of the Dutch. Economic Integration around the North Sea, 1500-1800*. Bij Aksant verscheen ook de handelseditie van het in dit project geschreven dissertatie van Bo Poulsen. Daarmee zijn de drie dissertaties uit dit project voltooid. Lex Heerma van Voss maakte een aanvang met de samenvattende eindstudie van dit project. De inzet aan personeel bedroeg 0,7 fte.

De totale inzet voor economisch-historisch onderzoek in deze drie projecten bedroeg

daarmee in 2008 2,6 fte. Daarnaast besteedde Jan Luiten van Zanden zijn onderzoekstijd aan het IISG aan economisch-historisch onderzoek. De totale inzet aan onderzoekstijd voor economisch-historisch onderzoek was daarmee 3,1 fte (2007 3,5 fte).

In 2008 werd Van Zanden in Utrecht de eervolle positie van faculteitshoogleraar aangeboden. Hij zal daarvan gebruik maken. Tot 1 september 2009 zal hij nog voor 0,2 fte aan het IISG verbonden blijven. Dat, en het voltooiën van de promoties in de projecten genoemd onder 2.1 en 2.3, betekent dat de inzet aan onderzoekstijd op het gebied van de economische geschiedenis in 2009 minder zal zijn dan wij de afgelopen jaren gewend waren. De inzet zal echter ruim blijven boven hetgeen het IISG contractueel verplicht is.

2.4 Boot-project

In 2008 is het zogenaamde 'Boot-project' afgerond. Begin jaren negentig van de vorige eeuw stelde dr. J.A.P.G. Boot (1905-2006) geld beschikbaar voor een geannoteerde uitgave van het koopmansboek van Arend Kenkhuis. Arend Kenkhuis (circa 1578-1642) was een doopsgezinde koopman uit Almelo. Hij handelde in veel producten, maar was bovenal textielhandelaar. In dit jaar vond de voltooiing van het manuscript plaats. De publicatie omvat een transcriptie van het originele koopmansboek, een hertaling en enkele toelichtende hoofdstukken. De auteurs zijn T. Hesselink-Van der Riet, W. Kuiper en C. Trompetter. Van het door Boot beschikbaar gestelde bedrag kon tevens het originele koopmansboek worden gerestaureerd. Deze restauratie is uitgevoerd door Art and Document Conservation te Vlaardingingen. Het gerestaureerde koopmansboek wordt beheerd door het gemeentearchief Almelo. Het resterende bedrag is geschonken aan de Stichting Textielgeschiedenis.

De volgende economisch-historische studies zijn gepubliceerd:

Wetenschappelijke publicaties

- Afontsev, Sergey *et al.*, "Strukturnye al'ternativy sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiia Rossii", in: *Voprosy Ekonomiki*, 1, 71-85.
- Afontsev, Sergey, "Kak rossiiskii rynok nedvizhimosti perezhivet finansovyi krizis", in: *Investitsii v stroitel'stvo*, October, 5.
- Afontsev, Sergey, "Ekonomicheskii imidz strany kak instrument upravleniia mirokhoziaistvennymi protsessami", in: I.V. Danilin (ed.), *Problemy i perspektivnye napravleniia politiki po formirovaniu obraza Rossii za rubezhom* (Moskv), 32-46.
- Bhaswati Bhattacharya, 'The "Book of Will" of Petrus Woskan (1680-1751): Some Insights into the Global Commercial Network of the Armenians in the Indian Ocean', in: *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, vol 51, 67-98.
- Bhaswati Bhattacharya, 'Making Money at the Blessed Place of Manila: Armenians in the Madras-Manila Trade in the Eighteenth Century', in: *Journal of Global History*, vol 3, 1-20.

- Christiaan van Bochove, *The economic consequences of the Dutch. Economic integration around the North Sea, 1500-1800*. Amsterdam: Aksant. 313 pp.
- Borodkin, L.I., "Neformal'nye praktiki sovetskikh rabochikh v usloviyakh postsovetskoi transformatsii: tipologicheskie aspekty analiza", in: *Ekonomicheskaiia istoriia. Obozrenie*, 14, 165-186.
- Borodkin, L.I. and Konovalova, A.V., "Mekhanizmy finansirovaniia Brianskogo rel'soprokatnogo, zhelezodeiatel'nogo i mekhanicheskogo zavoda v gody promyshlennykh krizisov i pod'ema (1880-1914 gg.)", in: N.M. Arsent'ev (ed.), *"Zhiznennaia istoriia" provintsial'nogo predprinimatelia. Sbornik statei* (Saransk)
- Borodkin, L.I., Valetov, T.Ia. et al., "Zhilye fabrichnogo rabochego v period dorevoliutsionnoi industrializatsii: sravnitel'nyi analiz arkhivnoi dokumentatsii dvukh krupnykh manufaktur", in: *Istoriko-ekonomicheskie issledovaniia*, Vol. 8 (2007) 2, pp. 122-162.
- Borodkin, L. I., Valetov, T.Ia. et al., "Problemy stimulirovaniia truda tekstil'shchikov v kontse XIX - nachale XX vv.", in: *Ekonomicheskaiia istoriia Rossii XVII-XX vv.: dinamika i institutsional'no-sotsiokul'turnaia sreda* (Ekaterinburg) 156-173.
- Jacques van Gerwen [met Ferry de Goey], *Ondernemers in Nederland. Variaties in ondernemen* Amsterdam: Boom 2008, 365 pp.
- Jacques van Gerwen, Marcel Metze & Hans Renders (eds.), *De ondernemersbiografie. Mythe en werkelijkheid* Amsterdam: Boom, 160 pp.
- Jacques van Gerwen, 'De toekomst van de ondernemersbiografie in Nederland' in: Jacques van Gerwen, Marcel Metze & Hans Renders (eds.), *De ondernemersbiografie. Mythe en werkelijkheid* Amsterdam: Boom, 24-44.
- Jacques van Gerwen, 'A statistical latecomer: Dutch industry in figures', in: Jacques G.S.J. van Maarseveen, Paul M.M. Klep & Ida H. Stamhuis (eds) *The statistical mind in modern society. The Netherlands 1850-1940*. Vol 1 Official statistics, social progress and modern Enterprise, Amsterdam: Aksant Academic Publishers, 335-356.
- Gijs Kessler, 'A Population under Pressure. Household Responses to Demographic and Economic Shock in the Inter-War Soviet Union', in: *Gijs Kessler, et al (eds), A Dream Deferred: New Studies in Russian and Soviet Labour History [International and Comparative Social History 11]*. Bern: Peter Lang. 508 pp., 315-342.
- Kessler, G., "Sovetskoe nasledie v sotsial'nykh i ekonomicheskikh praktikakh sovremennoi Rossii", in: *Ekonomicheskaiia istoriia. Obozrenie*, 14, 7-8.
- Jan Lucassen [met T. De Moor en J. L. van Zanden] (eds.), *The Return of the Guilds, International Review of Social History*, vol 53, Supplement 16, 270 pp.
- Jan Lucassen [met T. De Moor en J. L. van Zanden], 'The Return of the Guilds: Towards a Global History of the Guilds in Pre-industrial Times', in: *ibid.*, 5-18.
- Kees Mandemakers [met H. Knippenberg], 'Nation Building, the School Dispute, Economic Development, and the Rise of Education Statistics', in: Jacques G.S.J. van Maarseveen, Paul M.M. Klep en Ida H. Stamhuis (eds), *The Statistical Mind in Modern Society. The Netherlands 1850-1940*, part 1, Amsterdam: Aksant Academic Publishers 57-182.
- Elise van Nederveen Meerkerk en L. Heerma van Voss, 'The Hanse and after. State Formation, Merchant Elites and the Efficiency of Institutions in the Hanse

- and Holland, c. 1400-1680', in: Hanno Brand (ed.), *The German Hanse in past & present Europe*. Groningen: Castell, 220-247.
- Elise van Nederveen Meerkerk en Ariadne Schmidt, 'Between Wage Labor and Vocation: Child Labor in Dutch Urban Industry, 1600-1800', in: *Journal of Social History*, vol 41, no 3, 717-736.
 - Elise van Nederveen Meerkerk en Danielle van den Heuvel, 'Partners in Business? Spousal Cooperation in Trades in Early Modern England and the Dutch Republic', in: *Continuity and Change*, vol 23, 209-216.
 - Elise van Nederveen Meerkerk, 'Couples Cooperating? Dutch Textile Workers, Family Labour and the 'Industrious Revolution', c. 1600-1800', in: *Continuity and Change*, vol 23, 237-266.
 - Elise van Nederveen Meerkerk, 'Textile Workers, Gender, and the Organization of Production in the pre-industrial Dutch Republic,' in: Megan Cassidy-Welch and Peter Sherlock (eds), *Practices of Gender in Late Medieval and Early Modern Europe*. Turnhout: Brepols, 215-234.
 - Willem van Schendel, 'The Asianization of Indigo: Rapid Change in a Global Trade Around 1800,' in: Peter Boomgaard, Dick Kooiman and Henk Schulte Nordholt (eds.), *Linking Destinies: Trade, Towns and Kin in Asian History*. Leiden: KITLV Press, 29-49.
 - Ariadne Schmidt, [met M. van der Heijden en R. Wall], 'Broken Families: Economic Resources and Social Networks of Women who Head Families', in: *The History of the Family: An International Quarterly*, vol 12, no 4, 223-232.
 - Jan Luiten van Zanden [met Keetie Sluyterman, Joost Jonker], 'Koninklijke' en haar aandeelhouders', in: Wim Boonstra en Sylvester Eijffinger (red.) Een klassiek econoom met een brede blik, SDU Den Haag, 295-311.
 - Jan Luiten van Zanden met Tine de Moor, 'Van fouten kan je leren. Een kritische benadering van de mogelijkheden van 'leeftijdstapelen' voor sociaal-economisch onderzoek naar gecijferdheid in het pre-industriële Vlaanderen en Nederland', in: *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* (TSEG) 4, 55-87.
 - Jan Luiten van Zanden, Die mitteralterliche Ursprünge des 'europäischem Wunders', in: James A Robinson en Klaus Wiegandt (eds.) *Die Ursprünge der modernen Welt. Geschichte im wissenschaftlichen Vergleich*. Fischer Verlag Frankfurt am Main, pp. 475-516.
 - Jan Luiten van Zanden [met Tine de Moor], Mensen en economie in de Gouden Eeuw, in: *Leidsschrift*, 23, 2 (2008) 15-26
Jan Luiten van Zanden, 'Economische en sociale geschiedenis voor de eenentwintigste eeuw', in: *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* (TSEG), 5 87-93
 - Jan Luiten van Zanden [met Jan Lucassen, Tine De Moor], 'The Return of the Guilds: Towards a Global History of the Guilds in Preindustrial Times' in: *International Review of Social History*, 53, supplement, pp.
 - Jan Luiten van Zanden [met T. De Moor], 'Do ut des. Collaboratories as a 'new' method for scholarly communication and cooperation for global and world history', in: *Historical Methods*, 41(2) 2008, pp. 67-78.T.
 - Jan Luiten van Zanden [met Joerg Baten], 'Book production and the onset of modern economic growth', in: *Journal of Economic Growth*, 13, 3, 217-235

- Jan Luiten van Zanden, 'The road to the Industrial Revolution: hypotheses and conjectures about the medieval origins of the 'European Miracle'', in: *Journal of Global History*, 3, no. 3, November, pp 337-359.
- Jan Luiten van Zanden 'De 'vroege' twintigste eeuw. Economie en politiek 1870-1970' in: Leen Dorsman, Ed Jonker en Jeroen Koch (red.) *De korte twintigste eeuw. Opstellen voor Maarten van Rossum*. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 25-32.
- Jan Luiten van Zanden, 'Het einde van het wonder', in: *Geschiedenis Magazine*, 43, 8, nov/dec, 34-37.

De economisch-historische publicaties bedroegen daarmee in 2008 36 wetenschappelijke publicaties; waarvan 1 dissertatie, 3 overige boeken en 32 artikelen (2007 16 wetenschappelijke publicaties; waarvan 4 dissertaties, 6 overige boeken, 5 artikelen en 1 paper; en 2 vakpublicaties in 2006 respectievelijk 14 en 2).

3. Het scheppen van mogelijkheden tot publicatie van onderzoeksresultaten van economisch-historisch onderzoek en andere informatie die voor de economische geschiedenis relevant is, onder meer in boeken, tijdschriften, op het web of in elektronische discussielijsten.

Ook in 2008 gaf uitgeverij Aksant in opdracht van het NEHA en IISG het *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis* uit. Begunstigers van het NEHA ontvingen de vier verschenen nummers van het TSEG. De inhoudsopgaven zijn te vinden op www.tseg.nl/.

In 2008 verschenen in totaal 24 artikelen. Twee nummers waren gewijd aan speciale thema's: 'Gender, migratie en overheidsbeleid in Nederland en België in de periode 1945-2005' (5 (2008)1) en 'Arbeidsmigranten en grensarbeiders. Vergelijkende perspectieven op de mijnarbeidsmarkten in het Belgisch-Duits-Nederlandse grensgebied in de twintigste eeuw' (5 (2008) 3). Bovendien bevatte het tweede nummer een uitgebreid discussiedossier over de toekomst van het vak economische en sociale geschiedenis. Hierin zijn de bijdragen opgenomen van de op 15 juni 2007 tijdens de NEHA studiemiddag gehouden lezingen. De discussie over de toekomst van het vak was een gemeenschappelijk initiatief van het NEHA, het IISG en het Posthumus Instituut.

Jeroen Touwen, ten slotte, stelde een overzicht samen van de belangrijkste thematische ontwikkelingen in de buitenlandse tijdschriften.

Daarnaast publiceerde Uitgeverij Aksant in 2008 9 economisch-historische titels (2007: 3; 2006: 2).

- Bert Timmermans, *Patronen van patronage in het zeventiende-eeuwse Antwerpen. Een elite als actor binnen een kunstwereld*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 428 pp.
- Joost C.A. Schokkenbroek, *Trying-out. An anatomy of Dutch whaling and sealing in the nineteenth century, 1815-1885*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 366 pp.
- Christiaan van Bochove, *The economic consequences of the Dutch. Economic integration around the North-Sea, 1500-1800*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 314 pp.

- Judith Schueler, *Materialising identity. The co-construction of the Gotthard Railway and Swiss national identity*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 200 pp.
- Bo Poulsen, *Dutch herring. An environmental history, c. 1600-1860*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 264 pp.
- Frank Schipper, *Driving Europe. Building Europe on roads in the twentieth century*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 318 pp.
- Vincent Lagendijk, *Electrifying Europe. The power of Europe in the construction of electricity networks*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 246 pp.
- Tilly Hesselink-van der Riet, Wim Kuiper & Cor Trompetter, *Het schuldboek van Arend Kenkhuis*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 496 pp.
- Paul M.M. Klep, Jacques, G.S.J. van Maarseveen & Ida H. Stamhuis (eds.), *The statistical mind in modern society. The Netherlands 1850-1940*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers. 496 + 424 pp. (2 vols.)

4. Het bevorderen van debat over de economische en bedrijfsgeschiedenis. Op het moment van aangaan van de samenwerkingsovereenkomst gebeurt dat doordat jaarlijks ten minste een bijeenkomst belegd wordt ten behoeve van de leden/begunstigers van het NEHA en andere belangstellenden in de economische geschiedenis, aan welke bijeenkomst voor de deelnemers thans geen kosten zijn verbonden. Het IISG zal deze traditie voortzetten.

Op vrijdag 13 juni organiseerde het NEHA een studiemiddag met als thema De Amsterdamse Wisselbank na 400 jaar, 1609-2009

In januari 1609 werd de Amsterdamse Wisselbank opgericht. Tijdgenoten en historici hebben aan deze instelling een belangrijke rol toegekend bij de ontwikkeling van Amsterdam als handels- en financieel centrum. Joost Jonker, Steve Quinn en Pit Dehing - economisch historici die recent belangrijk nieuw onderzoek op dit terrein hebben verricht - gingen in hun lezingen in op de rol en de betekenis die de Amsterdamse Wisselbank heeft gespeeld. Met name de vraag of we hier te maken hebben met een institutie die (geleidelijk) de rol van Centrale Bank is gaan spelen, stond centraal.

In 2009 zal in Utrecht het 15^e congres van de International Economic History Association plaats vinden, waarvan het IISG mede-organisator is. Informatie is te vinden op www.wehc2009.org/. De organisatie van dit congres had goede voortgang.